

112 Hätäkeskus -podcastin jakso 2/2023: Avun ensimmäinen lenkki

[Puhelimen pirinää]

Miesääni:

112, hätäkeskus.

[Musiikkia]

Margareta Ådjers-Laakso:

Pikkasen tuli, kun niitä muistoja kävi läpi, niin kyllä siellä jokunen kyynel vierähti poskea pitkin.

Patrick Tiainen:

Sä oot äsken hoitanu vaikka jotain väkivaltapuhelua, ja seuraava onkin synnytys tai joku muu, mennään ihan tunneskaalan toiseen ääripäähän, niin sehän vaatii sitä, että hei, nyt mun on vaan pakko ikään kuin hypätä tähän.

Marko Männistö:

Tervetuloa Hätäkeskuslaitoksen podcastin pariin. Mun nimi on Marko Männistö. Tässä jaksossa keskustellaan kirjasta nimeltä Avun ensimmäinen lenkki, joka valottaa Hätäkeskuslaitoksen eli HÄKEN historiaa ja toimintaa, mutta mikä ehkäpä on vähän mielenkiintoisempaa, niin myös mennään hätäkeskuspäivystäjien urapolkuun ja siihen, voisiko sanoa dramaattiseen, mutta loppujen lopuksi melko vähän tunnettuun työnkuvaan. Studiossa mulla on vieraana henkilöt kirjan takaa, Margareta Ådjers-Laakso ja Patrick Tiainen. Tervetuloa. [“Kiitos.”] [“Kiitos.”] Margareta ja Patrick, olette yhdessä tehnyt tän yli 200-sivuisen kovakantisen lukupaketin. Se on pullollaan tietoa, muistoja ja tunnelmia sieltä tavallaan luurin toiselta puolen, mutta ennen kun mennään kirjaan sen syvemmin, niin kerrotteko kuulijoille, että keitä te olette ja mitä te teette.

Margareta:

No minä olen Margareta Ådjers-Laakso ja työskentelen Turun hätäkeskuksessa, ja tänään tulee seitsemän vuotta kun mä oon ollut Turussa, mutta koko uraputki on nyt kestänyt 39 vuotta. Välillä oon ollut vuoromestarina, mutta nyt sitten nykyään hätäkeskuspäivystäjä. Entäs Patrick?

Patrick:

Joo, mä oon Margaretan kollega, tällä hetkellä ylipäivystäjänä, ja kolme ja puoli vuotta jo hätäkeskuksessa nyt tällä hetkellä takana, ja kipinä alalle on varmaan syntynyt vapaapalokunnassa, mihin mä oon mennyt mukaan vuonna 2003 nuoriso-osastoon, ja, ja siitä se sitten lähti.

Marko:

Tässä kirjassa on tosiaan muun muassa eri henkilöiden kuvauksia siitä, että miten he on tälle hätäkeskuspäivystäjän polulle lähteneet, oliko... Sä mainitsit tuon vapaapalokunnan, josta se vähän lähti kipinä tulemaan. Hauska sanaleikki. [Naurua] Entäs Margareta sitten, mikä, mikä sun tarina on?

Margareta:

No, mä oon ollut sellainen sentraalisantra ihan kuusitoistavuotiaasta, että ensteks mä yhdistin pelkällä johdolla niinku puheluita ja olin Tampereella sitten, ja sieltä esimies sanoi, että kyllä teidän täytyy lähteä nyt nuoret naiset opiskelemaan, että tässä ei ole mitään tulevaisuutta tällä alalla, että kohta kaikilla on omat puhelimet. Ja mä mietin, että onhan toi nyt sekoontunut tähän aikaan

aamusta, että tommoisia puhuu, ja sitten se päivä tuli kun isä soitti, että sun on nyt haettava tänne Kristiinankaupunkiin hätäkeskukseen, että, että tota se on eläkepaikka, eikä se kyllä paljon väärässä ollutkaan, että tässä mä nyt vielä oon ja ensi vuonna heinäkuussa mä jään pois.

Marko:

Tää ajatus kirjan tekemiseen tais tulla sulta Margareta. Oliko näin?

Margareta:

Kyllä, joo. Se oli kans sellainen kaunis kesäpäivä saaristossa laiturilla, ja yritin tämmöistä ideaa heittää miehelleni, joka kans on pelastusalalla ollut töissä, niin hän sitten heti torppas sen tapansa mukaan, että ei, se on liian iso juttu sulle, että et sä kykene semmoiseen, ja sehän hautoi sit pari vuotta, ja sitten, en mä tiedä mistä toi Patrick tipahti alas tänne Turun hätäkeskukseen, ja seurasin häntä, ja sit mä aattelin, että kyllä mä uskallan varmaan häneltä kysyä, että, että olisiko hän mukana tämmöisessä projektissa, ja Patrickin tuntien niin hän ei osaa sanoa ei.

Patrick:

[Naurua] No ei nyt Margaretalle voi sanoa ei, mutta mulla taas on siis kokemusta kirjan kirjoittamisesta ja sitten mä oon aika innostuvaa sorttia, mutta kyllä ratkaiseva tekijä oli Margaretan persoona. Mä olin seurannut Margaretan työskentelyä salissa ja huomannut, että hyvin semmoiset myrskyisätkin tehtävät ja keikat, joissa se informaation vyöry on valtava ja se tunneskaala on laaja, niin jotenkin ihmeellisellä tavalla Margareta aina osasi kuitenkin niinku soutaa ne keikat satamaan, että siinä on joku semmoinen jännä jämpä, niinku lujan lempeä ote, mikä niinku kiehto nuorta virkamiestä, että miten, siis mistä tässä on kysymys, mut se... Ammattitaitoahan se on ja, ja ihmistuntemusta, öö, ja sitten kun Margareta kertoi tästä unelmastaan, kirjasta, niin mä aattelin, että hei, että tää on niinku mahdollisuus mulle jollain tavalla tuoda kunniaa hänen pitkälle työuralle, mutta myös päästä sukeltamaan siihen, mitä kaikkea tämä työ on ja mitä se on ollut niiden vuosikymmenien aikana, kun Margareta on työtä tehnyt, joten se oli kyllä... Ihan täysillä oltiin mukana heti alusta lähtien.

Margareta:

Ja meillä oli hauska matka. Se on niinku piste i:n päälle tähän koko uralle, että... Ei me edes tapeltu kertaakaan eikä väitelty asioissa. [Naurua]

Marko:

Miten tota, mikä oli se konkreettinen ensiaskel, kun lähitte tekemään? Oliko se ihan perus kynä, paperia ja muistot ja ajatukset ylös?

Margareta:

Kyllä, näin se lähti käyntiin, ja sitten yhteydessä eri näihin viranomaisiin, jotka on mukana kirjassa, ja kollegoihin, ja melkein kaikki oli halukkaita, että joku sieltä sitten ei halunnut lähteä mukaan, mutta...

Marko:

Oliko teillä siinä alussa joku tietty varsinainen syy, että miksi se kirja tehdään?

Margareta:

No mulla oli alun perin sellainen, että kun ollaan menty tässä kaaoksessa, että aina puhutaan, että meitä on liian vähän, että jos tää vähän niinku antais potkua siihen nuorisolle tai, joka haluaa nyt hakee, vähän vanhemmatkin niin tälle alalle, niin, niin saisivat vähän lukea. Ja eilen muuten tähän tuli nyt semmoinen vastaus, tuolla oli meidän oppilas, joka oli harjoituksessa, niin se sanoi, että tää oli tosi kiva lukea nyt kun on ihan alussa opinnoissa, lukee tää kirja ja käydä vähän läpi.

Patrick:

Kyllä mä huomaan itse, että aika paljon sitä meidän kirjoittamista myös väritti se, tai kun jotain näkökulmaa haettiin, niin pohdittiin just sitä kansalaisnäkökulmaa, että meidän työtähän tunnetaan hirmu vähän. Ja päivittäinhän me törmätään salissa siihen, että, että kun hätänumeroon soitetaan, niin ehkä todetaan yhdessä, että tää ei nyt ole se oikea paikka, tai sitten vaikka olisikin oikea paikka, niin ehkä se ajatus on vähän taksin tilaaminen. Et sen tyyppinen tilanne, "tilaisin palokunnan tai tilaisin ambulanssin". Ja sitten ehkä hämmennytään, kun me kysellään kovin paljon asioita ja lähdetään tekemään riskinarviota ja riski... muodostamaan tilannekuvaa, että, että tavallaan se, että mistä tässä on kysymys mitä me tehdään. Miksi me ollaan olemassa? Niin, niin tota kyllä se oli niinku semmoinen keskeinen ohjenuora mikä myös lähti niinku ohjaamaan sitä työskentelyä, että, että, että, että kun ihminen soittaa, niin tämänkin kirjan avulla muodostuisi jonkinlainen käsitys siitä, että mitä se meidän työ on ja miksi me ollaan ylipäättään Suomessa päädytty tällaiseen malliin, että kaikkiin viranomaisiin saa yhteyden kiireellisissä hätätilanteissa yhden numeron kautta.

Marko:

Niin mä ymmärsinkin tuosta tekstistä, tämä tuli mulle ihan yllätyksenä, että tämä on ainutlaatuinen konsepti maailmassa tämä yksi yhteinen numero. ["Joo."] Siinä on yksi syy olla taas ylpee.

Patrick:

Ehdottomasti, koska kyllä niin kun toteutustapoja on monia maailmalla ja, ja meillä on Euroopassakin maita, joissa on yli 60, jopa 70 eri hätänumeroa. Ehkä voi olla joku ensimmäinen numero mihin soitetaan ja sieltä ohjataan eteenpäin, mutta aina se tiedon ohjautuminen eteenpäin, se, se siiloutuu, se fragmentoituu, ja, ja viiveet kasvaa, että kyllä kansainvälisissä tutkimuksissa ja vertailuissa niin tää meidän malli on ylivertainen, koska hälytysviiveet on niin lyhyitä, koska kaikki saa sen, sen kiireellisen nopean hälytyksen yhden numeron kautta.

[Puhelimen pirinää]

Marko:

Tästä kirjasta löytyy tekstiä teidän lisäksi myös monilta muilta ihmisiltä ja eri tahoilta, ja siellä on paitsi toki henkilökohtaisia kokemuksia, niin sitten on myös hätäkeskustoiminnan historiaa ja kuvauksia eri yhteistyöviranomaisten toiminnasta. Elikkä tää on siis tosi laaja kattaus. Minkälainen urakka oli kerätä tää kaikki info yhteen mitä tuosta kansien välistä löytyy?

Margareta:

Siihen on kyllä Patrick oikee vastaamaan, että yhdessä soitettiin ja helposti se mun mielestä lähti käyntiin, mutta se, että Patrick sai sen, sen tekstin sinne kirjaan, niin hän on tehnyt todella suuren urakan siinä.

Patrick:

Joo ei se... Täytyy myöntää, että ei se mikään niinku pieni työ ollut, että aika monen henkilön kanssa niin, niin tota tehtiin alkuhaastattelu, ja, ja jonka pohjalta mä sitten tein jonkun, jonkunlaisen tekstin

muodostin, ja, ja tota sit sitä palloteltiin niin, että se oli ikään kuin sen henkilön näköinen. Mutta että kuitenkin mä pyrin ohjaamaan sitä prosessia niin, että kun mä haastattelin ja kirjoitin, niin mä halusin, että se on kuitenkin, että se sopii tavallaan tähän tämän kirjan henkeen, et tää ei saa olla liian tietokirjamainen, vaan täällä punaisena lankana kulkee se Margaretan uratarina ja ne muutokset hätäkeskustoiminnassa, jotka ajoittuu myös Margaretan työuran ajalle niinku pääasiassa. Et totta kai aloitetaan ihan sieltä alusta, että miksi ylipäättään hätäkeskustoimintaa tarvitaan ja näin poispäin, mutta että tavallaan sen niin kun vision kuljettaminen ja muiden ihmisten kutsuminen mukaan siihen, niin se oli aika haastavaa välillä niinku välittää se kuva, että mitä me oikeasti ollaan tekemässä ja miksi, ja mitä me tahdotaan kaikella tällä välittää. Mutta mahtavaa oli nähdä se, että, että tota suurin osa niin tosiaan tarttu tähän haasteeseen ilomielin ja lähti mukaan kertomaan omasta näkökulmasta, ja jopa pientä patoumaa oli välillä päästä sanomaan ja kertomaan, että hei meilläkin on sanottavaa.

Marko:

Tuliko missään vaiheessa semmoinen tunne projektissa, että tämä savotta ei pääty [Naurua] ikinä, että nyt loppuu usko ja toivokin hiipuu pikkuhiljaa?

Margareta:

Mä voin sanoo tähän: ei todellakaan, silloin kun sulla on Patrick mukana, niin kaikki hoituu. Siis siihen pystyy luottaa ihan 100-prosenttisesti, että... Ja meillä oli aika vähän tapaamisia, oliko meillä neljä yhteensä, että kerran oltiin Patrickin luona, kerran oltiin saaristossa, kerran oltiin meidän Turun, Turun huoneistossa ja kerran oltiin Auran rannassa, että aika vähällä päästiin. Sit tietysti tietokoneen välityksellä mikä on niinku hyvä apuväline, mutta... ja puhelin, mutta aika vähällä.

Patrick:

Itse ehkä koin joskus, kun haastattelin näitä yhteistyöviranomaisia, että, että tuli semmoinen infoähky, että miten me saadaan rajattua tämä, että siinä ehkä kävin oman semmoisen kamppailuni, että, että mitä ei halua jättää jotain tärkeää pois, mutta samalla täytyy olla niin kun uskollinen sille Reetan näylle ja unelmalle, ja tää oli niinku itselle ehkä semmoinen haaste astua tavallaan toisen henkilön unelmaan, koska mä tiedän että tää on ollut Reetan niinku haave ja unelma pitkään ihan kansikuvasta lähtien, että mitä elementtejä siellä pitää olla, niin tavallaan siihen asettuminen, että mitä toinen ihminen on vuosia unelmoinu, niin siitä on aika aralla paikalla lähteä toteuttamaan sellaista, että varmasti kunnioittaa sitä mitä toinen haluaa ja toivoo. Mutta tota ei me kyllä toivottomuuteen vaivuttu, mutta kyllä me itkettiin välillä. [Naurahdus]

Margareta:

Pikkasen tuli, kun niitä muistoja kävi läpi, niin kyllä siellä jokunen kyynel vierähti poskea pitkin.

Marko:

Tässä vaiheessa mä haluaisin kehua niitä vanhoja valokuvia, joita löytyy tuosta kirjasta. Semmoisia mukavia, lämpimiä, melkein kotoisia muistoja tuli jostakin vuosituhanen vaihteesta, milloin oli nettikin vasta tulossa, ja sitten puhumattakaan nämä niin sanotut sentraalisetra-ajat. Margaretan vanhoja kuvia. Ne oli tosi hyviä. Oliko niitä vaikea hankkia?

Margareta:

No loppujen lopuksi ei, että Helsingin pelastuslaitoksen audiententtiin... mikä, kaunis sana tälle, niin hän oli suureksi avuksi siinä, että tota löyty. Mulla itsellä ei ollut, että siinä näkee, että ei ollut

puhelinta siihen aikaan, että ois saanut hyviä kuvia, että, että tosiaan -87 kun menin Helsinkiin, niin siellä oli vielä se pöytä mistä yhdistettiin johdolla, vastattiin.

Marko:

Patrick, sä mainitsikin tuossa, että siinä välillä joillain ihmisillä tuli jopa semmoinen tarve purkaa omaa päätänsä tähän kirjaan ja mainitsit, että myös vähän tirautitte kyyneltäkin jossain välissä, niin voisinkin kuvitella, että ne on ollut samalla myös jotenkin eheyttävä kokemuksia?

Patrick:

Joo. Ja sen verran jatkan ennen kuin vastaan, että myös sitten tää kirja tuntuu olleen joillekin ihmisille semmoinen eheyttävä kokemus, että ollaan saatu viestiä, että joku on kirjan saatuaan itkenyt sitä, että ensimmäistä kertaa on sanoitettu sitä, mitä hän on tehnyt esimerkiksi 30 vuotta ja kaivannut ikään kuin sitä, että joku olisi antanut sille sanat, ja se on aika iso asia. Mutta että ehkä tässä niinku kirjoittamisprosessin aikana niin huomasi sen, että kun hätäkeskustoiminta on kehittynyt, on yhdenmukaistettu toimintamalleja, niin välillä se on tarkoittanut sitä, että jonkun rakas lapsi on muuttanut muotoaan. Se on kasvanut. Se on muuttunut, jotain on ehkä jäänyt pois, ja se ei aina ole ollut helppoa. Ja jotenkin sen ikään kuin prosessoiminen tämmöisessä virkamiesyhteisössä ja, ja, ja viranomaismaailmassa, niin se ei aina ole niinku ihan helppo asia kuljettaa mukana, että vaikka nää on toimintamalleja, niin ne on jonkun kehittämiä ja jonkun keksimiä ja ne on tullut jollekin rakkaaksi, ja sitten kun ne muuttaakin muotoa tai jopa jää kokonaan pois, tapahtuu esimerkiksi keskustusten yhdistämiä, niin ei ne ole mitään helppoja asioita. Siellä on kuitenkin ihmisiä kaikkine tunteineen ja muistoineen, ja niiden ikään kuin tunteiden ja muistojen kohtaaminen, niin se oli ihan oma lukunsa koko tän kirjan kirjoittamisen aikana.

Margareta:

Joo, totta, tämmöisiä tosi hyviä palautteita tuli, ja ite kokenut tuon saman, että kun ollaan menty eteenpäin siitä paperista ja kynästä tietokonepohjalle, niin kyllä sitä on niinku todellakin ollut huolissaan, ja... mutta sitten se uusi on tullut mukana ja sitten loppujen lopuksi siinäkin pärjänny, niin.

Marko:

Heti esipuheessa mennään aika vauhdikkaasti suoraan asiaan: Semmoinen hektinen kuvaus työpäivästä, jossa ensin tuli ilmoitus junaraiteilla käynnissä olleesta tappelusta, mikä vaati sitten nopeita yhteydenottoja eri tahojen välillä, ja seuraava puhelu sitten kansainvälisestä linjasta, jossa yhteistyössä ulkomaisen toimijan kanssa hälytettiin sitten apua liikenneonnettomuuspaikalle täällä Suomessa, ja sitten kirsikkana kakun päällä, herranjestas, puhelu tuohtuneelta kansalaiselta, joka vaati koirapoliisia paikalle, koska perheen uunituore koira ei suostunut tottelemaan [Naurua] ja vetosi tässä myös sitten siihen, että hän maksaa veroja, eli "täytyy virkavalta saada paikalle". Teillä on yhteensä yli 40 vuotta kokemusta häkepäivystäjän hommista, niin voiko tuota kuvailla normipäiväksi?

Margareta:

Kyllä. Eilen oli samanlainen päivä.

Patrick:

Ja aika usein tuntuu, tai kuulen salissa sitä, että luulin kuulleen jo kaiken. [Naurahdus] ["Kyllä."] Mutta joka päivä sitä on väärässä sen suhteen.

Margareta:

Totta.

Marko:

Vähän tähänkin liittyen, niin Susanna Sankala kirjoitti, hän on siis projektipäällikkönä sisäministeriössä, kirjoitti tässä kirjassa, että, lainaan: "jatkuva ristiriita omien tunnetilojen ja asiakkaiden vaihtelevien tunnetilojen välillä aiheuttaa päivystäjälle emotionaalisen kriisin". Miten teidän tai yleensä päivystäjien kohdalla tällainen pallottelu täysin erityyppisten tehtävien aiheuttamien tuntemusten välillä oikein onnistuu?

Margareta:

Mä oon vielä aika tunteellinen ihminen, että kyl se niinku... jotenkin mä oon vaan kasvattanut... Nuorempana se meni paljon helpommin, mutta musta tuntuu et joka vuosi, kun tulee lisää ikää, sen heremmäksi mä tuun. En mä siis jää mitään itkemään, mutta kyllä se niinku... eilisinkin tehtävät tänä aamuna kun suihkussa olin, mietin, miten se asia loppuu, kun sitä ei saa tietoonsa. Ja varsinkin lapset ja nyt nykyään kyllä on vanhuksetkin niin huonossa tilassa, että ovat yksin kotona. Ja kyllä nää kaikki jää mieleen, että kyllä se vaan niinku jotenkin sieltä sitten... Sit on niin ihan todella kovat keikat, niin meillähän on tällainen defusing-systeemi, niin siinä sitten pääsee purkamaan sen ja käymään läpi.

Patrick:

Ja tämä on se syy, miksi varmaan Margareta kiinnitti mun huomion, koska hän ei ole kyynistynyt. Jos ihminen kykenee olemaan tällaisella alalla 40 vuotta kyynistymättä, niin, niin jotain erityistä hän on silloin oivaltanut itsestään, ihmisyydestä ja ihmiselämästä, ja sen takia mä kiinnostuin varmasti. Siis sehän on fakta, että jos me ajatellaan päivystäjää, joka istuu ja hän saa tehtävänsä valmiiksi, tekee lopulliset kirjaukset ja sulkee tehtävalapun, niin sen jälkeen on kolmen sekunnin aika ennen kuin seuraava puhelu hänelle ohjautuu. Mikäli jonossa on puheluita, niin ei siinä kolmessa sekunnissa, sä ehdit ehkä kulauksen vettä ottaa, mutta se, että jos, jos siinä ikään kuin hermostollinen vireystila on noussut, sä oot äsken hoitanut vaikka jotain väkivaltapuhelua ja seuraava onkin synnytys tai joku muu, mennään ihan tunneskaalan toiseen ääripäähän, niin sehän vaatii sitä että hei, nyt mun on ikään kuin pakko vaan hypätä tähän, et okei, nyt lähdetään sitten seuraavia ohjeita, nopea ensihälytys, henkeä pelastavat ohjeet ja toimenpiteet. Niin, niin sehän on siis tunnettyötä mitä suurimmissa määrin, ja sen tunnistaminen olisi todella tärkeää, jotta me kaikki, jotka alalla toimitaan, saadaan lisää työkaluja näiden tilanteiden kanssa toimimiseen. Ja eihän päivääkään mene, Margareta, etteikö jonkun akuutisti itsetuhoisen ihmisen kanssa puhuisi. Se on sillä tavalla ehkä kasvava ilmiö myös, että yhä enemmän se, se ohjautuu myös hätälinjalle. Sekin on välillä aika haastavaa.

Margareta:

Joo, se on suuri kakku tässä kyllä, että ne on lisääntynyt ihan älyttömästi.

Marko:

Öö, sä Patrick mainitset tuossa, öö, jonkun, oliko se liikenneonnettomuus, sulla oli siinä puhelu käynnissä, sitten huomaat jossain vaiheessa puhelua, että sulla on persaus noussut penkistä, hiki valuu ja äänikin vähän noussut siinä välillä, niin kumminkin selkeästi aina välillä sitten eläytyy tavallaan siihen tilanteeseen, elikkä siitä ei varmaan pysty ikinä kytkemään pois ihan täysin tuommoista?

Margareta:

Ei. Kyllä mä eilenkin näytin sormee, kun mä yritin, että nyt käyttäydyt siellä, että kyllä sitä... kun ne näkisi nää kaikki, niin, niin tota käsielementit ja tietysti silmien, että... [Naurua]

Patrick:

Fyysistä kautta kyllä sitä eläytyy, ja mä ajattelen, että ehkä se on myös sitä meidän kehon niinku luontaista tapaa jotenkin auttaa meitä sopeutumaan siihen tilanteeseen, et kun tulee joku ihan äärimmäinen juttu, niin, niin se, että sä vähän voit ikään kuin... että voi nousta ylös tai voi vähän puskea jalkapohjia lattiaan tai, tai jotakin tehdä, niin se vähän helpottaa sitä, että koska vähän on ikään kuin lähtökuopissa, varsinkin silloin, jos on tilanne, että siellä on tosi hätä, ja mä näen, että ensimmäisellä yksiköllä on pitkä matka kohteeseen, niin hitsi vieköön tekis itse mieli juosta alakertaan virka-autoon ja painaa kaasua ja täältä tullaan. Mutta se, että se ei meidän tehtäviin kuulu, niin silloin se, että, että mitä mä silloin voin tehdä, jotta mä pysyn kontaktissa siihen ilmoittajaan, mutta kuitenkin tarkkarajaisesti hoidan sen mun oman tehtäväni, niin, niin kyllä siinä saattaa nousta ylös tai saattaa tuoli tosiaan karata takapuolen alta. [Naurua]

[Puhelimen pirinää]

Marko:

Sä Margareta mainitset kirjassa muun muassa vuoden 2004 tsunamin ja Estonian uppoamisen vuonna -94. Millä tavalla suomalainen häkepäivystäjä istuu tämmöisiin isoihin kansainvälisiin tapahtumiin?

Margareta:

Kyllä, ihan hyvin... se oli ihan... Aika useinkin tuli tehtäviä. Tää nyt oli vaan yksi maininta, niitä oli aika paljon näitä järistyksiä ympäri maailmaa, mitkä tuli meille, kun oli semmoinen kansainvälinen ryhmä mikä me hälytettiin, niin niitä tuli, ja se oli kanssa ihan hyvä osio sitä työtä, ja silloin sai olla paljon sisäministeriön kanssa yhteydessä, kun päivystäjille välitettiin tietoa. Se oli hieno kokemus, ja, ja nythän näitä tehtäviä sitten johtokeskus hoitaa, että, että ollut ihan mukava olla siinäkin auttamassa, että on Suomesta lähtenyt apujoukkoja ympäri maailmaa auttamaan ihmisiä.

Marko:

Tää tuli mullekin ihan uutena tietona, tämmöinen kansainvälinen aspekti tässä Hätäkeskuslaitoksen toiminnassa, että mä aina jotenkin kuvittelin, että se menee automaattisesti jotenkin ministeritasolla jol-... jotenkin ihmeellisesti purjehtii info ja niin pois päin tuolla. Mutta tää oli, tää oli tosi jännittävä juttu.

Patrick:

Mm, ja oli hienoa kuulla, siä mun mielestä se kertoo paljon siitä Margaretan, öö, niin kun tietenkin urasta, mutta myös hänestä, että ei hän kulje tuolla liputtaen salissa, että "oonpas hoitanut semmoisen ja tämmöisen", vaan ne oli mullekin ihan uusia asioita, kun sitten jossain vaiheessa häntä haastattelin. Ja, ja tota pohdittiin, että mitkä on semmoisia tärkeitä hetkiä, niin, niin ei hän ensimmäisenä näistä kertonut, vaan ensimmäisenä oli jotkut semmoiset kohtaamiset jonkun, yksin... öö, yksinäisen ihmisen kanssa tai joku onnistunut elvytyspuhelu, mutta sitten yhtäkkiä, kun pintaa syvemmälle kaivettiin, niin hetkinen, sieltähän löytyy tällaista kansainvälistä yhteistyötä, ja onhan Margareta edustanut turkissa, hyvänen aika, Ruotsissa onnettomuuspaikallakin.

Margareta:

Kyllä.

Marko:

Oho, okei.

Margareta:

Kemiran tehtailla ollaan oltu.

Marko:

Minkälainen homma se oli?

Margareta:

No se oli sellainen... Kemiran tehtaalla tapahtui tällöinen räjähdys, ja tota mun mies oli sil... siihen aikaan mukana vaarallisten aineiden... halus niinku kehittää sitä täällä Suomessa, ja, ja sitten tota hänen esimiehensä oli sanonu, että nyt pitäis jonkun lähteä sinne Kemiralle. Siihen aikaan ymmärsin, että pelastuksesta lähti ympäri maailmaa katsoo tällöisiä erityisiä juttuja, että saadaan oppia tännepäin, ja sieltähän tulikin hyvä oppi: me saatiin tällöinen vaarallisten aineiden auto Etelä-Suomeen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle, missä on mukana sitten tää koko Etelä-Suomen, niin tota siinä oltiin mukana, ja mä olin tavallaan pelkästään tulkkina heille, kun oli kaksi suomalaista [Naurahdus] jäyhää miestä mukana, ja eikä, eikä he olisi siellä kyllä pärjännyt. Se oli... niin skånelaisittain puhuttiin ruotsia, että, että siellä piti olla joku, joka puhuu nimenomaan sitä ruotsia eikä sitten joku, joka kääntää englanniksi. Ja he otti meidät vastaan, yöllä tultiin ja päästiin sinne onnettomuusalueelle sitten heti tarkistelemaan, miten se koko projekti oli heillä mennyt, ja siihen aikaan meille ei ollut kertaakaan perustettu johtokeskusta, niin siellä oli sitten isot, siellä oli kaikki viranomaiset.

Patrick:

Niin mites se oli, kun siitä uutisoitiin sitten, että Suomesta lähti...?

Margareta:

Joo, se lähtö oli sellainen... Mulla oli sellanen rakas vanha tekoturkki, mitä mä aina pidin mukanani, ja se sitten sattumalta lähti mukaan Ruotsiin, [Naurua] ja tota mun mies sano, "pitikö sun ottaa toi turkki mukaan", ja sitten kun tultiin Suomeen, niin hän oli MTV Uutisten siellä aamulähetyksessä kertomassa, niin ne oli ottanut just sen kuvan, että sano nyt, kun katot sitä turkkia, et eikö se voisi jo mennä roskikseen. [Naurua]

Marko:

Edustustehtävä.

Margareta:

Edustustehtävä viimisen päälle, ja se oli vielä semmonen sumuinen, se oli tosi lämmin... Siellä oli ihan... tuhnua tuli, ettei se oikein turkkikeli ollut. [Naurua]

[Puhelimen pirinää]

Marko:

Hätäkeskuslaitoksen johtaja Taito Vainio kertoo Pelastusalan ammattilainen -lehdessä, olikohan tää tuorein numero, mikä nyt aika vasta ilmestyy, että päivystäjäksi hakeutuvilla odotukset ja työn todellisuus ei välttämättä aina ihan oikein kohtaa. Ainakin sen perusteella mitä mä tätä teidän kirjaa Avun ensimmäinen lenkki luin, niin siitä kyllä saa tosi kattavan katsauksen tästä teidän työstä, että niitä pilvilinnoja ei pääse syntymään. Oliko tässä joku semmoinen aiottu funktio kirjalle, semmoinen pilvilinnojen romauttaminen etukäteen?

Patrick:

Kyllä me haluttiin niinku mahdollisimman realistinen kuva välittää, että mitä tämä työ oikeasti on, ja se, että tää on raskasta, tää on tunnettyötä. Mutta sitten samaan aikaan, niin ehkä paljastuu se niinku työn merkityksellisyys, että jos kykenee löytämään sen työn merkityksellisyyden niistä yksittäisistä hätäpuheluista ja siitä, että se yksikin ihmiskohtaaminen, miten tärkeä se voi olla. Se voi olla ihmiselle ainutkertainen kokemus soittaa meille, on se sitten oikea numero tai väärä numero hänen kohdalla, niin, niin jos sen kykenee löytämään, niin ehkä silloin pystyy myös jaksamaan ja kohtaan sen. Kaikki varmaan tulee alalle tietynlaisin odotuksin ja joutuu sit huomaamaan, että joku, jokin on ehkä toisin, mutta... ja se varmaan, se on ihan alasta riippumatta on näin, et se kuuluu siihen ikään kuin kasvuun, mutta että jos silloin kykenee löytämään rinnalle sen merkityksellisyyden kokemuksen, sen siitä omasta työstä, niin silloin varmasti jaksaa.

Margareta:

Kyllä. Onhan tää kehittynyt, mitä mä kuuntelen näitä uusia oppilaita, jotka tulee. Mun mielestä ne on jo valmiita, niinku, kun mä itseäni vertaan siihen kun mä aloitin, mä olin jopa vuoden niin, että mä en ottanut yhtään tulipaloo, en yhtään onnettomuutta, että kuinka valmiita nää on. On vuosien varrella tullut kyllä sellaisiakin, että "mitä, pitääkö täällä tehdä vuorotyötä?", oli jo käynyt sen koulutuksen, ja "en mä kyllä yöllä täällä jaksaa olla", että kyllä tämmöisiä on niinku tullut eteen, mutta tota nyt kun näitä kuuntelee näitä tulevia, niin täytyy sanoa, siellä on hienoo, hienoo tuota päivystysporukkaa tulossa.

Patrick:

Teistä molemmista paistaa semmoinen tietynlainen rauhallisuus ja huumorintaju ja jonkunlainen analyttinen päättäväisyys, en mä tiedä onko tuo edes mikään oikee ilmaisu tai sana, mutta siis ne nyt tuli mieleen. Mitä perusominaisuuksia teidän mielestä kokemuksen mukaan hyvältä päivystäjältä vaaditaan?

Margareta:

No kyl se on se rauhallisuus, ja siihen pitää se virkamiesote kyllä sitten ottaa mukaan. Ja tietysti omalta osalta mä ajattelen, niinku alussa sanoinkin, niin oon mä aika herkkä, että kyllä siinä... ei siihen oikein semmoinen kylmäverinen, joka tekee sitä ihan... Silloin se loukkaa kyllä itseänsä. Et kyllä siinä pitää olla se just, ja se huumorintaju, sä et sitä sinne ääneen sano, mutta sulla on semmoinen pieni siellä omassa päässä.

Patrick:

Joo, ja sitten mä pohdin sitä semmoista, että mehän kerätään paljon tietoa ja, ja tavallaan kaiken sen tiedon keräämisen tarkoitus on valmistautua päätöksentekoon. Ja se päätöksentekokyky... Täähän on semmoinen jännä ilmiö, että päivystäjä joutuu ehkä tekemään päätöksen 10 sekunnissa, ja jos se on väärä päätös, niin sitä ehkä setvitään oikeussalissa viikkotolkulla. Ja se tuntuu joskus epäoikeudenmukaiselta päivystäjältä, että minä sain siihen 30 sekuntia, joku muu ihminen saa siihen

monta viikkoa pohtia sen päätöksen perusteita, jotka on helppo tehdä sitten kun on faktat kädessä. Mutta me luodaan mielikuvia, me kerätään tietoa ja me pyritään täydentämään sen kansalaisen kertomaa kysymällä tärkeitä kysymyksiä, jotta me voidaan ikään kuin toimia, mä näen meidät adapterina, että on viranomaisten määrittelemät kriteerit ja sitten on se mitä kansalainen kertoo, ja meidän täytyy jotenkin olla siinä ikään kuin esittämässä niitä tärkeitä kysymyksiä, jotta me tiedetään, että täyttyykö jotkut kriteerit, ja, ja se päätöksenteko, se on, se on jotain sellaista, mikä... Siinä on varmaan monia erilaisia ominaisuuksia, joita siihen vaaditaan, mutta se on ihan sitä ydinjuttua päivystäjänä.

Margareta:

Joo. Sen täytyy olla nopeeta, ja... Ja tosiaan ne mielikuvitukset, ne rakentuu siinä puhelun aikana. Mä rakennan itelleni sen, sen paikan, sen ihmisen ja sen koko ympäristön. Se on jokapuheluista. Että se on aika jännää, ja se ei varmaan pidä ollenkaan paikkaansa.

Marko:

Eli siis semmoinen... tietyllä tavalla mielikuvitusta myös vaatii?

Margareta:

Kyllä.

Marko:

Joo. Öö, mistä tän teidän kirjan voi hankkia?

Margareta:

Se on... Suomen Palopäälystöliiton sivuilta. Sitten se on nyt tullut Suomalaisen Kirjakaupan...

Patrick:

Adlibriksen verkkokauppa oli nyt viimeisin, missä mä huomasin, että sieltä se on helposti tilattavissa myös, joten.

Marko:

Margareta Ådjers-Laakso, Patrick Tiainen, hienoa kun pääsitte paikan päälle. Tuhannet kiitokset vierailusta, ja mä toivotan teille sopivan rauhallisia työvuoroja.

Margareta:

Kiitos.

Patrick:

Kiitos.

[Musiikkia]

Kiitos myös kuuntelijoille. Ottakaa Avun ensimmäinen lenkki lukulistalle. Mä voin suositella sitä, varsinkin jos sulla on mietteissä hakeutua hätäkeskuspäivystäjäksi. Lyhyestä virsi kaunis, mun nimi on Marko Männistö, ja tää oli Hätäkeskuslaitoksen 112 Hätäkeskus -podcast. Kiitos seurasta, se on moro.

[Musiikkia]

